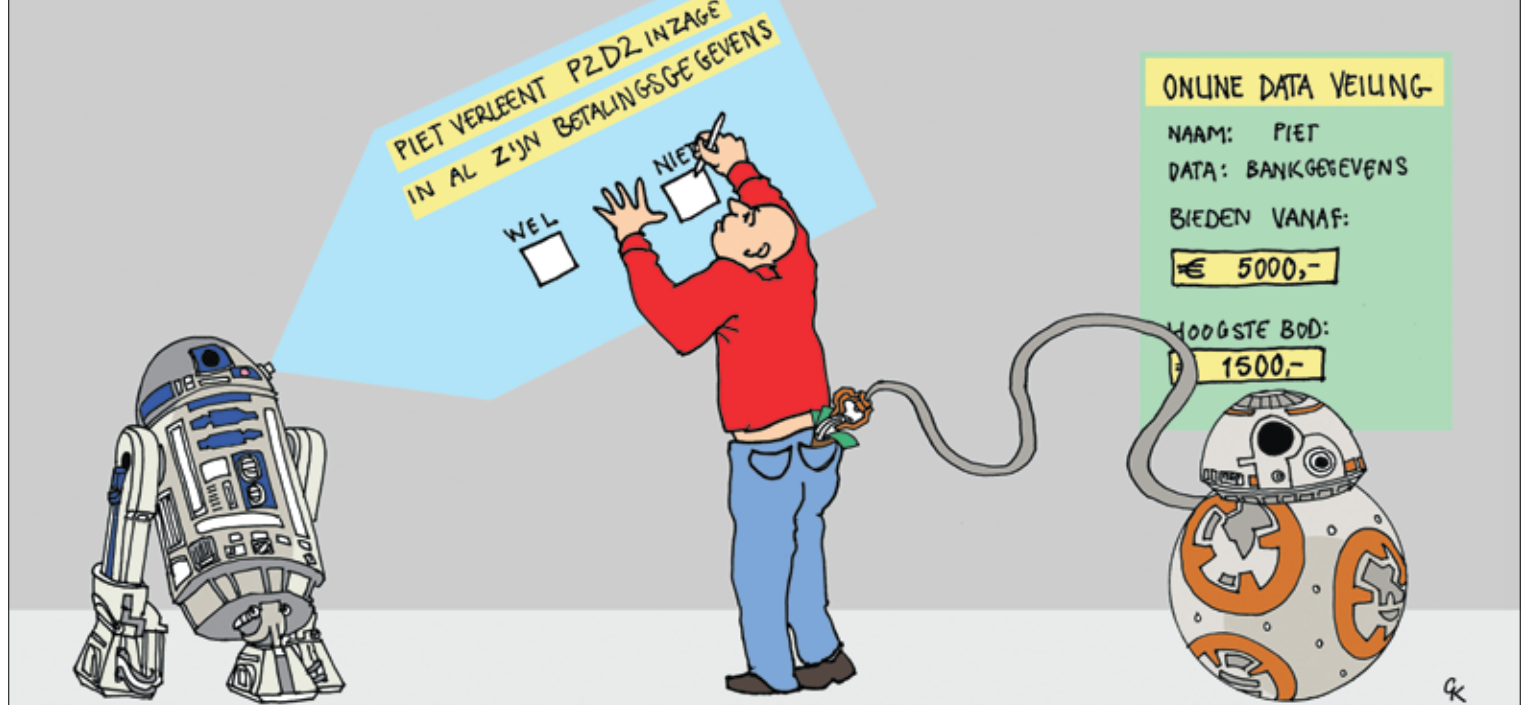

Big brother heet nu PSD2

Na de AVG is vrij geruisloos de Europese PSD2 van kracht geworden. Die geeft bedrijven als Google, Bol.com en Facebook nog meer macht. Uw privacy ligt op straat. Tekst Daniëlle Robben Beeld Gabriël Kousbroek

Banken zijn per 1 januari verplicht rekeninggegevens van consumenten met andere bedrijven te delen. Dat geldt niet voor ieder bedrijf en er zijn voorwaarden, zoals toestemming van de rekeninghouder. Maar dat lijkt een farce; bedrijven bepalen straks wellicht volledig ieders leven. 'Je mag alles van me weten, behalve mijn pincode', luidt een slogan uit de jaren '90. Maar die tijd is voorbij. In maart start de overheid een grote campagne om de burger te informeren over de nieuwe Europese PSD2-richtlijn die dit jaar is ingevoerd. Die bepaalt dat ook andere bedrijven dan banken inzage kunnen vragen in je banksaldo, je betaalgegevens, inkomsten en uitgaven. Bedrijven moeten daarvoor wel een vergunning aanvragen bij De Nederlandsche Bank (DNB).

NIEUWE BETAALDIENSTEN EN APPS

Bedrijven kunnen de vergunning aanvragen voor betaaldiensten en -apps. Een voorbeeld is Ideal, waarmee je webwinkels kunt betalen. Maar bedrijven kunnen de vergunning ook aanvragen voor het aanbieden van andere financiële diensten. Denk aan een app voor een digitaal huishoudboekje of een die je waarschuwt als je rood dreigt te komen staan. Hiervoor hebben bedrijven inzage in je bankgegevens nodig. Consumenten moeten wel nadrukkelijk toestemming geven. Die toestemming moet duidelijk gevraagd worden en mag dus niet verpakt

zijn in een ellenlange lijst met algemene voorwaarden die je snel geneigd bent aan te vinken.

INZAGE IN AL JE BESTEDINGEN

Aan de nieuwe wet kleven nadelen. Zo staan op je bankrekening gegevens van anderen, die misschien geen toestemming hebben gegeven. Hoe zit het met hun privacy? "Dat is niet duidelijk geregeld in de PSD2-richtlijn", zegt Gerrit-Jan Zwenne, hoogleraar Recht en de Informatiemaatschappij aan de Universiteit Leiden. "Ook de AVG, de nieuwe Europese privacywet die afgelopen jaar is ingegaan, is daar niet glashelder over."

Een tweede heikel punt is dat bedrijven alle transacties zien, dus ook of je contributie betaalt aan een vakbond, rookt of een anderszins ongezonde leefstijl hebt, aan welke zorgverleners en apotheken je geld overmaakt en welke zorgverzekering je hebt. Zo kan een beeld worden gevormd van je politieke voorkeur, je manier van leven, je religieuze overtuiging en zelfs je seksuele geaardheid.

In de richtlijn is niets geregeld om deze gegevens eruit te filteren. De profielen kunnen weer doorverkocht worden aan andere bedrijven. Zwenne: "De privacywet – de AVG – stelt daar wel strenge voorwaarden aan maar verbiedt het niet." Het mag, mits volkomen transparant. Dat gegevens worden gedeeld moet dus duidelijk worden gecommuniceerd, vóór-

dat de consument toestemming geeft. Aan de hand van een digitaal profiel kunnen mensen worden uitgesloten, waarschuwt de hoogleraar. "Uit je profiel kan blijken dat je laag scoort op kredietwaardigheid. Het kan ertoe leiden dat je bepaalde diensten niet meer krijgt aangeboden zoals achteraf betalen in een webwinkel. Of stel dat je profiel gebruikt wordt bij een sollicitatie, en de werkgever vind je een te groot risico omdat je veel kosten bij de apotheek hebt?"

KREDIETSCORE

Een risico is ook dat consumenten worden verleid om inzage in hun bankrekening te geven, om te laten zien dat ze alles keurig afbetalen. Daarmee kun je je 'krediet-score' opkrikken. Zwenne: "Dan mag je bijvoorbeeld ineens wel een lager voorschot op je energierekening betalen." "Hoe vrijwillig is het geven van toestemming?", vraagt Ellen Timmer zich af. Ze is advocaat ondernemingsrecht en houdt zich met privacy bezig. "Het risico bestaat dat je alleen nog een telefoonabonnement kunt krijgen als je inzage geeft in je bankgegevens. Mensen met een lager inkomen zullen nog meer geneigd zijn om in ruil voor een lagere prijs of meer korting hun bankgegevens maar ter beschikking te stellen", voorziet Timmer. "Wat gebeurt er als Google, Facebook, Amazon en Bol.com een vergunning aanvragen? Google en Facebook verdienen hun geld met het verzamelen van gegevens van mensen." Vooralsnog is het verstandig om goed na te denken voordat je toestemming geeft.